

Piata medzinárodná vedecká konferencia Spoločnosti pre východné liturgie.

St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary,
575 Scarsdale Rd., Yonkers, NY 10707, USA. New York
10. – 15. júna 2014

Spoločnosť pre východné liturgie (*Societas Liturgiarum Orientalium*) je nadnárodná vedecká spoločnosť združujúca vedcov a výskumníkov z celého sveta, ktorí sa zaoberajú výskumom oblastí, ktoré majú priamy vzťah s ktoroukoľvek z východných liturgií. Táto spoločnosť organizuje každé dva roky medzinárodnú vedeckú konferenciu, na ktorej zúčastnení prezentujú výsledky svojich výskumov. Od založenia spoločnosti v roku 2005 sa doteraz konalo päť konferencií: v nemeckom Eichstätt (2006), v Ríme (2008), v gréckom Volose (2010), v libanonskom Bejrúte-Louaize (2012) a naposledy v New Yorku. Táto posledná konferencia sa konala v dňoch 10. až 15. júna 2014 a jej hostiteľom bol St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary (Pravoslávny teologický seminár sv. Vladimíra), ktorý sídli v New Yorku, v časti Yonkers.

Ako je na týchto konferenciách už zaužívané, výstupy sú rozdelené na tzv. kľúčové, pre ktoré sa pozývajú alebo oslovujú najvýznamnejší odborníci medzinárodného mena, a tzv. komunikácie, v ktorých členovia spoločnosti prezentujú výsledky svojich výskumov. Na konferencii v New Yorku kľúčové prednášky otvoril domáci profesor Paul Meyendorff. Vo svojom príspevku sa zamýšľal nad súčasnou praxou spovede a nasledujúceho prijímania v byzantskej cirkvi, pričom poukázal na modernú dilemu tejto praxe. Profesor Gerard Rouwhorst z univerzity v Utrechte sa venoval sýrskej liturgickej tradícii, konkrétne krstnej praxi ako obrazu Kristovho krstu v Jordáne, v jednotlivých sýrskych liturgiách. Bývalý „bollandista“ profesor Ugo Zanetti z benediktínskeho kláštora v belgickom Chevetogne rozoberal problematiku koptskej cirkvi a výziev, ktorým musela čeliť na púti dejinami. Problematike etiópskej cirkvi sa venoval profesor Habte-Michael Kidane, ktorý opisoval úlohu abbu (t. j. otca) Giyorgisa Säglawiho vo vývine etiópskej liturgie. Zakladateľ spoločnosti profesor Robert Taft, emeritný profesor Pápežského východného inštitútu v Ríme, zhodnotil cesty výskumu východných liturgií a vývinu výskumnej praxe, ktorých bol svedkom počas svojej dlhoročnej akademickej kariéry. Profesor Daniel Findykian z Arménskeho seminára sv. Nersesa v New Rochelle pri New Yorku objasňoval pozadie jedinečného arménskeho liturgického sviatku so starozákonným nádychom, a síce „Sviatku archy Zmluvy“. Napokon profesor Peter Jeffery z Univerzity Notre Dame v Indiane v USA sa ako svetovo uznávaný hudobný vedec venoval problematike ochrany hudobného dedičstva východných kresťanov, ktorí sú nútení žiť v diaspóre v západnom svete.

Tzv. komunikácie otvoril profesor Emmanuel Fritsch, francúzsky rehoľník, ktorý už desať rokov žije v Etiópii a skúma miestnu liturgickú tradíciu.

Na konferencii prezentoval pohľad na katechézu eucharistickej liturgie podľa etiópskeho rukopisu z 15. storočia. Profesor Gregory Myers z Vancouveru v Kanade sa venoval slovanským hudobným prameňom, konkrétne stredovekému synaxáru ako zdroju informácií o dobovej praxi hudobnej interpretácie. Daniel Galadza, mladý kanadský vedec momentálne žijúci vo Viedni, predstavil jeruzalemskú liturgiu sv. Jakuba podľa typikonu chrámu Anastasis z 12. storočia. Stig Symeon Froyshov z univerzity v Oslo opisoval vzťah arménskej knihy hodín (Žamagirk') a jeruzalemského horologia. Cezar Login z rumunského Klužu skúmal problematiku rumunských liturgických textov, dedičov gréckych a slovanských vplyvov. Jeho rumunský kolega z Bukurešti sa venoval anafore sv. Bazila a profesor André Lossky z parížskeho Inštitútu pravoslávnej teológie sv. Sergeja rozoberal palestínsky typikon z 12. storočia. Grécky výskumník žijúci v USA Stelyios S. Muksuris rozoberal eucharistickú modlitbu ako konsekračný proces. Jeho grécky kolega Spiro Antonopoulos rozoberal úvodný žalm 103 ako súčasť neosabaickej večierne a významný grécky liturgista Stefanos Alexopoulos skúmal kolofóny liturgických rukopisov. Mladá americká výskumníčka žijúca vo Veľkej Británii Donna Rizk porovnávala ranokresťanský hymnus „Omonogenis“ v byzantskej a koptskej tradícii a profesor Peter Galadza z Univerzity sv. Pavla v kanadskej Ottawe rozoberal problematiku obradu kňazského pohrebu podľa slovanského euchológia zo 16. storočia. Jeho univerzitný kolega Brian Butcher porovnával pravoslávnu sakramentálnu teológiu 16. až 19. storočia. Americká výskumníčka Teva Regule opisovala snahy pravoslávnych kláštorov a pustovní o liturgickú obnovu a jej aplikáciu vo farskej praxi a významný muzikológ Alexander Lingas sa venoval kalofonickej psalmódii a jej vzťahu ku konštantínopolskej liturgii hodín. Mychajlo Petrowicz, profesor Ukrajinskej katolíckej univerzity vo Lvove, sa venoval úlohe Leva Fedorova a Andreja Šeptického a problematike ruských svätých na velehradských kongresoch v rokoch 1907 až 1913. Mladý litovský výskumník Vitalij Permiakov skúmal obrad krstu v sinajských gruzínskych euchológiách a profesor Ephrem Lash, známy prekladateľ byzantských bohoslužobných textov do angličtiny, rozoberal tzv. grécku liturgiu sv. Gregora Teológa a poukazoval na nezrovnalosti v jej atribúcii. Indický liturgista Jose Kochuparampil poukazoval na eschatologický rozmer prijímania a vďakyvzdávania vo východosýrskej eucharistickej liturgii a profesor Ephrem Carr z Pápežského liturgického inštitútu v Ríme sa venoval vysviacaniu diakonís v západosýrskom obrade podľa nemenovaného parížskeho rukopisu. Profesor David Clark z univerzity v Cambridge, jeden z najvýznamnejších archeológov, rozoberal liturgický priestor v prvokresťanskej cirkvi a mladý indický liturgista Roby Joseph Alencherry opisoval východosýrsku katedrálnu rannú bohoslužbu (*Sapra*) podľa svedectva Gabriela z Qataru zo 7. storočia. Profesor Mark Morozowich, súčasný dekan Teologickej fakulty Katolíckej univerzity vo Washingtone, sa venoval novému pohľadu na identifikáciu sviatkov v denníku Egérie. Americký jezuita Steven Hawkes-Teeple rozoberal neskorobyzantskú liturgiu z pohľadu komentára Symeona Solúnskeho a Gabriel Radle, mladý americký vedec, sa pokúšal hľadať odpoveď na pramene *editia princeps* z pohľadu štandardizácie

gréckeho euchológia a slovanského trebníka. Srbská liturgistka žijúca v USA Nina Glibetić sa venovala vývinu obradov obliekania kňaza v byzantskej tradícii a významný indický profesor Jacob Thekeparampil opisoval hymnologickú interpretáciu Biblie v západosýrskej malankarskej tradícii. Mladý nemecký vedec Martin Lüstraeten rozoberal najstaršie arabské rukopisy typikonov a skúmal ich rôzne preklady a mladá gruzínska liturgistka Nino Sakvarelidze rozoberala veľkonočné homílie pripisované Melitiovi z Antiochie. Napokon Šimon Marinčák z Teologickej fakulty Trnavskej univerzity rozoberal jednotlivé prvky liturgickej reformy Jozafáta Kunceviča zo začiatku 17. storočia.

Súčasťou programu konferencie bola aj návšteva arménskeho Zohrabovho centra výskumu, ktorý je umiestnený v komplexe budov pripojených k arménskej katedrále na Manhattane v New Yorku, a návšteva Metropolitného múzea umenia takisto na Manhattane.

Najbližšia konferencia sa bude konať v sídle najvyššieho arménskeho katolikosa (patriarchu) v arménskom Ečmiadzine. Členovia spoločnosti zároveň na stretnutí v New Yorku rozhodli, že najbližšie dva roky spoločnosť povedie profesor Bryan Spinks z univerzity Yale a po ňom žezlo prevezme profesor Daniel Findikyan z Arménskeho seminára sv. Nersesa v New Rochelle.

doc. PaedDr. ThDr. Šimon Marinčák, PhD.
Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka
Vedeckovýskumné pracovisko Teologickej fakulty Trnavskej univerzity
Komenského 14, 040 01 Košice
e-mail: smarincak@gmail.com